

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लाई संशोधन गर्न बनेको
अध्यादेश

प्रमाणीकरण मिति

२०८१।०९।२९

संवत् २०८१ सालको अध्यादेश नं. ०४

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लाई संशोधन गर्न बनेको अध्यादेश

प्रस्तावना: आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लाई तत्काल संशोधन गर्न आवश्यक भएको र हाल सङ्घीय संसद्को अधिवेशन नभएकोले,

नेपालको संविधानको धारा ११४ को उपधारा (१) बमोजिम मन्त्रपरिषद्को सिफारिसमा राष्ट्रपतिबाट यो अध्यादेश जारी भएको छ।

१. **सङ्क्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम “आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, २०८१” रहेको छ।

(२) यो अध्यादेश तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

२. **आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २ मा संशोधन:** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ (यसपछि “मूल ऐन” भनिएको) को दफा २ को,-

(१) खण्ड (झ) पछि देहायको खण्ड (झ१) थपिएको छ:-

“(झ१) “केन्द्रीय निकाय” भन्नाले संवैधानिक निकाय, आयोग, सचिवालय र नेपाल सरकारको केन्द्रीयस्तरको कार्य सञ्चालन गर्ने निकाय सम्झनु पर्छ।”

(२) खण्ड (ण) पछि देहायको खण्ड (ण१) थपिएको छ:-

“(ण१) “बजेट प्रणाली बाहिर (एक्स्ट्रा बजेटरी) को सार्वजनिक निकाय” भन्नाले कार्यालय बाहेक प्रचलित कानून बमोजिम गठन भएको नेपाल सरकारबाट अनुदान प्राप्त गर्ने वा प्रचलित कानून बमोजिम तोकिएको जिम्मेवारी पूरा गर्न स्थापना भएको आयोग, परिषद्, प्राधिकरण, बोर्ड, कोष, समिति वा यस्तै प्रकृतिको सार्वजनिक निकाय सम्झनु पर्छ।”

(३) खण्ड (द) पछि देहायको खण्ड (द१) थपिएको छ:-

“(द१) “मन्त्रालयगत बजेट सूचना प्रणाली (एलएमबिआईएस)” भन्नाले बजेट तर्जुमा तथा कार्यान्वयनको लागि अर्थ मन्त्रालयले कार्यान्वयनमा ल्याएको सूचना प्रणाली सम्झनु पर्छ।”

(४) खण्ड (व) मा रहेका “फस्यौट सम्बन्धी कार्यलाई” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “फस्यौट तथा लगत कट्टा गर्ने कार्यलाई” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

३. मूल ऐनको दफा ३ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ३ को उपदफा (४) पछि देहायका उपदफा (४क) र (४ख) थपिएको छ:-

“(४क) सङ्घीय सञ्चित कोषको सन्तुलनको लागि प्रचलित कानून बमोजिम स्थापना भएको अन्य सरकारी कोषमा बाँकी रहेको मौज्दात रकममध्ये पूरै वा आंशिक रकम अर्थ मन्त्रालयले दायित्व सिर्जना हुँदाका बखत सम्बन्धित कोषमा निकास गर्ने गरी सङ्घीय सञ्चित कोषमा जम्मा गर्न सक्नेछ। त्यस्तो कोषबाट प्राप्त गरेको रकमको लेखा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले राख्नेछ।

(४ख) यो उपदफा प्रारम्भ भएपछि उपदफा (४क) बमोजिम बाहेकको अन्य सरकारी कोषको विवरण महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ। त्यस्तो कोष सञ्चालनमा राखिराख्न आवश्यक नदेखेमा नेपाल सरकारले जुनसुकै बखत खारेज गर्न सक्नेछ।”

४. मूल ऐनको दफा ७ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ७ को,-

(१) उपदफा (१) को सट्टा देहायको उपदफा (१) राखिएको छ:-

“(१) योजना आयोगले अर्थ मन्त्रालयसँगको समन्वयमा मध्यमकालीन खर्च संरचना तथा आगामी आर्थिक वर्षको बजेट र कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने प्रयोजनको लागि आगामी तीन वर्षमा उपलब्ध हुने स्रोत तथा गर्न सकिने खर्चको सीमाको पूर्वअनुमान चालू आर्थिक वर्षको माघ मसान्तभित्र गरिसक्नु पर्नेछ।”

(२) उपदफा (७) को सट्टा देहायको उपदफा (७) राखिएको छ:-

“(७) स्रोत अनुमान समितिले उपदफा (३) र (५) बमोजिम तयार गरेको स्रोतको अनुमान तथा खर्चको सीमा निर्धारण सम्बन्धी प्रतिवेदन प्रत्येक वर्षको फागुन सात गतेभित्र अर्थ मन्त्री समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ।”

५. मूल ऐनको दफा ८ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ८ को,-

(१) उपदफा (१) को सट्टा देहायको उपदफा (१) राखिएको छ:-

“(१) योजना आयोगले दफा ७ बमोजिमको स्रोत अनुमान समितिबाट निर्धारित स्रोत तथा खर्चको सीमाको अधीनमा रही आगामी तीन वर्षको बजेट तर्जुमाको लागि बजेट सीमा, मध्यमकालीन खर्च संरचना खाका र राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाको बहुवर्षीय स्रोत सुनिश्चितता बमोजिमको आवश्यक रकम समेत उल्लेख गरी आयोजना तथा कार्यक्रम

प्रस्ताव गर्ने सम्बन्धी मार्गदर्शन प्रत्येक आर्थिक वर्षको फागुन सात गतेभित्र अर्थ मन्त्री समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ। त्यसरी आयोगबाट प्राप्त विवरणको आधारमा अर्थ मन्त्रालयले बजेट सीमा र बजेट तर्जुमा सम्बन्धी मार्गदर्शन तयार गरी फागुन पन्ध्र गतेभित्र मन्त्रालय तथा केन्द्रीय निकायमा पठाउनु पर्नेछ।”

(२) उपदफा (२) मा रहेका “उपदफा (१) बमोजिमको बजेट तर्जुमाको ढाँचा निर्धारण गर्दा” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “अर्थ मन्त्रालयले बजेट सीमा र बजेट तर्जुमा सम्बन्धी मार्गदर्शन पठाउँदा” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

६. मूल ऐनको दफा ९ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ९ को उपदफा (१) मा रहेका “निर्धारित ढाँचामा” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “मन्त्रालयगत बजेट सूचना प्रणाली (एलएमबिआईएस) मा” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

७. मूल ऐनको दफा १० मा संशोधन: मूल ऐनको दफा १० को उपदफा (३) को सट्टा देहायको उपदफा (३) राखिएको छ:-

“(३) यस दफा बमोजिम अर्थ मन्त्रालयले बजेट तर्जुमा गर्दा स्रोतको उपलब्धता, खर्चको आवश्यकता र खर्च गर्न सक्ने क्षमता समेतको आधारमा मन्त्रालय तथा केन्द्रीय निकायबाट प्रस्ताव भएको बजेट रकम, कार्यक्रम वा क्रियाकलाप थपघट वा परिमार्जन गरी बजेटलाई अन्तिम रूप दिन सक्नेछ। प्रस्तावित बजेट तथा कार्यक्रममा सारभूत रूपमा थपघट वा परिमार्जन भएमा सोको जानकारी सम्बन्धित लेखा उत्तरदायी अधिकृतलाई दिनु पर्नेछ।”

८. मूल ऐनको दफा ११ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ११ को उपदफा (१) र (२) को सट्टा देहायका उपदफा (१) र (२) राखिएका छन्:-

“(१) प्रत्येक आर्थिक वर्षको लागि यस ऐन बमोजिम विनियोजन विधेयक पेश गर्नुभन्दा कम्तीमा एक महिना अगावै अर्थ मन्त्रीले विनियोजन विधेयकमा समावेश हुने सरकारका बजेट तथा कार्यक्रमका सिद्धान्त र आयोजना वा कार्यक्रमको प्राथमिकताको विवरण सङ्घीय संसद्मा प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रमका सिद्धान्त र प्राथमिकताको विवरण सङ्घीय संसद्मा पेश भएपछि सङ्घीय संसद्ले सो उपर सैद्धान्तिक छलफल गरी त्यसमा कुनै विषय समावेश गर्नु पर्ने, हटाउनु पर्ने वा सो सम्बन्धी कुनै सुझाव वा निर्देशन दिन आवश्यक देखेमा वैशाख मसान्तभित्र त्यस्तो सुझाव तथा निर्देशन अर्थ मन्त्रालयमा पठाउन सक्नेछ।”

९. मूल ऐनको दफा १२ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा १२ को,-

(१) उपदफा (२) मा रहेका “कुनै पनि कार्यालयले बहुवर्षीय दायित्व सिर्जना हुने गरी” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “कुनै पनि कार्यालय वा बजेट प्रणाली बाहिर (एक्स्ट्रा बजेटरी) का सार्वजनिक निकायले नेपाल सरकारलाई आर्थिक दायित्व सिर्जना हुने गरी” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

(२) उपदफा (२) पछि देहायका उपदफा (२क) र (२ख) थपिएका छन्:-

“(२क) मन्त्रालय तथा केन्द्रीय निकायले क्रमागत तथा बहुवर्षीय आयोजनाको सङ्ख्या र सिर्जित दायित्व समेत विश्लेषण गरी दफा २४ को उपदफा (४) बमोजिम अर्थ मन्त्रालयले निर्धारण गरेको मापदण्डको अधीनमा रही आगामी वर्षको बजेट सीमाभित्र सिर्जित दायित्व व्यवस्थापन गर्न सकिने पुष्ट्याई सहित योजना आयोग र अर्थ मन्त्रालयमा बहुवर्षीय आयोजनाको स्रोत सहमति प्रस्ताव गर्न सक्नेछ।

(२ख) उपदफा (२क) बमोजिम प्रस्ताव प्राप्त भएमा अर्थ मन्त्रालयले स्रोत परिचालन तथा सञ्चित कोषको अवस्था र स्रोतको उपलब्धता समेतको आधारमा स्रोत सहमति दिन सक्नेछ।”

(३) उपदफा (३) मा रहेका “व्यहोर्नु पर्ने सम्भावित आर्थिक दायित्व र प्रतिबद्धता व्यवस्थापन” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “व्यहोर्नु पर्ने सम्भावित आर्थिक दायित्व, प्रतिबद्धता व्यवस्थापन र स्रोत सहमति” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

१०. मूल ऐनको दफा १७ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा १७ को उपदफा (१) पछि देहायको उपदफा (१क) थपिएको छ:-

“(१क) उपदफा (१) बमोजिम आयोजना वर्गीकरण गर्दा आयोजनाको कुल लागत, वार्षिक विनियोजन रकमको न्यूनतम सीमा र प्राविधिक पक्षलाई समेत आधारको रूपमा लिनु पर्नेछ। प्रत्येक आर्थिक वर्षको लागि आयोजनाको कुल लागत र विनियोजनको न्यूनतम सीमा बजेट तर्जुमा कार्यतालिका सुरु हुनुअगावै निर्धारण गर्नु पर्नेछ।”

११. मूल ऐनको दफा २० मा संशोधन: मूल ऐनको दफा २० को,-

(१) दफा शीर्षकमा रहेका “रकमान्तर तथा स्रोतान्तर” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “रकमान्तर, स्रोतान्तर तथा कार्यक्रम संशोधन” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

(२) उपदफा (४) पछि देहायको उपदफा (४क), (४ख) र (४ग) थपिएका छन्:-

“(४क) स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रम अन्तर्गतको कुनै कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न नसकिने अवस्था भएमा वा त्यस्तो कार्यक्रममा विनियोजित रकम स्वीकृत कार्यक्रमभित्रको अन्य कुनै क्रियाकलापमा खर्च गर्नु पर्ने भएमा मन्त्रालयको सिफारिसमा अर्थ मन्त्रालयले कार्यक्रम संशोधन गर्न सक्नेछ।

(४ख) आर्थिक वर्षको बीचमा वैदेशिक अनुदान तथा ऋण सम्झौता भई तत्काल सञ्चालनमा रहेको आयोजनामा थप रकम समावेश गर्नु पर्ने भएमा विनियोजन ऐनमा समावेश भएको वैदेशिक सहायतातर्फको कुल रकममा नबढ्ने गरी मन्त्रालय तथा केन्द्रीय निकायबाट अनुरोध भई आएमा अर्थ मन्त्रालयले त्यस्तो आयोजनाको लागि रकमान्तर वा स्रोतान्तर गर्न सक्नेछ।

(४ग) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि विपद् व्यवस्थापनमा खर्च गर्नु पर्ने भई तत्काल स्रोत व्यवस्था गर्नु पर्ने भएमा अर्थ मन्त्रालयले कुल वार्षिक

बजेटको सीमाभित्र रही मन्त्रालय वा केन्द्रीय निकायको स्वीकृत कार्यक्रममा थप कार्यक्रम वा क्रियाकलाप समावेश गरी रकमान्तर, स्रोतान्तर वा थप निकास गर्न सक्नेछ।”

(३) उपदफा (५) मा रहेका “रकमान्तर तथा स्रोतान्तर सम्बन्धी” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “रकमान्तर, स्रोतान्तर तथा कार्यक्रम संशोधन सम्बन्धी” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

१२. मूल ऐनको दफा २१ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा २१ को,-

(१) उपदफा (२) मा रहेका “पहिलो चौमासिकसम्म” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “असोज मसान्तसम्म” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

(२) उपदफा (३) मा रहेका “दोस्रो चौमासिकसम्म” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “फागुन मसान्तसम्म” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

(३) उपदफा (४) मा रहेका “आर्थिक वर्षको दोस्रो चौमासिकसम्म” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “फागुन मसान्तसम्म” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

१३. मूल ऐनको दफा २२ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा २२ को सट्टा देहायको दफा २२ राखिएको छ:-

“२२. वित्तीय हस्तान्तरण: (१) सङ्घीय सञ्चित कोषबाट प्रदेश तथा स्थानीय तहलाई गरिने राजस्व बाँडफाँट र अनुदान रकमको हस्तान्तरण प्रचलित कानून बमोजिम अर्थ मन्त्रालयबाट हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अनुदान हस्तान्तरण गर्दा कर्मचारीको तलब, भत्ता लगायतका अनिवार्य दायित्वको रकम विषयगत मन्त्रालयको सिफारिसमा अर्थ मन्त्रालयले सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय तहमा सशर्त अनुदानको रूपमा थप हस्तान्तरण गर्न सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम सशर्त, समपूरक वा विशेष अनुदान बापत प्रदेश वा स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण भएको रकम आर्थिक वर्षभित्र खर्च नभई बाँकी भएमा सम्बन्धित प्रदेश वा स्थानीय तहले त्यस्तो रकम सोही आर्थिक वर्षभित्र सङ्घीय सञ्चित कोषमा दाखिला गर्नु पर्नेछ।”

१४. मूल ऐनको दफा २५ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा २५ को,-

(१) उपदफा (६) को सट्टा देहायको उपदफा (६) राखिएको छ:-

“(६) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कार्यालय, प्रदेश, स्थानीय तह र बजेट प्रणाली बाहिर (एक्स्ट्रा बजेटरी) को सार्वजनिक निकायले महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले निर्धारण गरे बमोजिम लेखा राख्नु पर्नेछ।”

(२) उपदफा (६) पछि देहायको उपदफा (७) थपिएको छ:-

(७) कार्यालय, प्रदेश, स्थानीय तह र बजेट प्रणाली बाहिर (एक्स्ट्रा बजेटरी) को सार्वजनिक निकायको खाता महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले निर्धारण गरे बमोजिम सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।”

१५. मूल ऐनको दफा २९ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा २९ को उपदफा (२) मा रहेका “मातहत कार्यालय” भन्ने शब्दहरू पछि “र बजेट प्रणाली बाहिर (एक्स्ट्रा बजेटरी) को सार्वजनिक निकाय” भन्ने शब्दहरू थपिएका छन्।
१६. मूल ऐनको दफा ३८ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ३८ को उपदफा (३) पछि देहायका उपदफा (३क) र (३ख) थपिएका छन्:-
- “(३क) महालेखा परीक्षकको कार्यालयले कार्यालयगत, मन्त्रालयगत र केन्द्रीय निकायगत बेरुजुको छुट्टाछुट्टै लगत राखी सोको जानकारी सम्बन्धित लेखा उत्तरदायी अधिकृतलाई दिनु पर्नेछ।
- (३ख) केन्द्रीय निकायले आफ्नो र आफू मातहत कार्यालयको बेरुजु लगत र महालेखा परीक्षकको कार्यालयको बेरुजुको लगत वार्षिक रूपमा रुजु गरी राख्नु पर्नेछ।”
१७. मूल ऐनको दफा ४० मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ४० को,-
- (१) दफा शीर्षकमा रहेका “बेरुजु फर्स्यौट तथा फरफारख” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “बेरुजु फर्स्यौट, सम्परीक्षण तथा फरफारख” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।
- (२) उपदफा (१) को सट्टा देहायको उपदफा (१) राखिएको छ:-
- “(१) दफा ४१ को उपदफा (१) बमोजिम छलफल हुने बाहेक कार्यालयगत लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औँल्याइएको बेरुजु असुल गरी फर्स्यौट तथा नियमित गर्ने दायित्व सम्बन्धित लेखा उत्तरदायी अधिकृतको हुनेछ।”
- (३) उपदफा (४) पछि देहायको उपदफा (४क) थपिएको छ:-
- “(४क) दफा ४१ को उपदफा (१) बमोजिम छलफल हुने बाहेक असुल गर्नु पर्ने भनी औँल्याइएको बेरुजु रकम असुल भई प्रमाण पेश भएको, आवश्यक कागज प्रमाण पेश गर्नु पर्नेमा सो पेश भई आएको वा पेशकी रकम फर्स्यौट भई प्रमाण पेश हुन आएको बेरुजु रकम सम्परीक्षणको लागि अधिकारप्राप्त अधिकारीबाट अनुरोध भई आएमा महालेखा परीक्षकको कार्यालयले सम्परीक्षण गरी लगत कट्टा गर्नेछ। त्यसरी लगत कट्टा भएको जानकारी सात दिनभित्र सार्वजनिक लेखा समिति र सम्बन्धित लेखा उत्तरदायी अधिकृतलाई दिनु पर्नेछ।”
१८. मूल ऐनको दफा ६२ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ६२ को,-
- (१) उपदफा (२) मा रहेका “महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “अर्थ मन्त्रालय तथा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।
- (२) उपदफा (३) मा रहेका “महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको” भन्ने शब्दहरूको सट्टा “अर्थ मन्त्रालय तथा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको” भन्ने शब्दहरू राखिएका छन्।

१९. मूल ऐनको दफा ६५ मा संशोधन: मूल ऐनको दफा ६५ को,-

(१) उपदफा (२) र (३) को सट्टा देहायका उपदफा (२) र (३) राखिएका छन्:-

“(२) उपदफा (१) बमोजिम बनेको नियमको अधीनमा रही अर्थ मन्त्रालयले कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड, दिग्दर्शन वा मार्गदर्शन तर्जुमा गर्न र महालेखा नियन्त्रक कार्यालयले कोष सञ्चालन, लेखाङ्कन तथा आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्बन्धी विषयमा कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड, दिग्दर्शन वा मार्गदर्शन बनाउन सक्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम बनाएको कार्यविधि, निर्देशिका, मापदण्ड वा दिग्दर्शन मन्त्रालयबाट स्वीकृत भएपछि लागू हुनेछ।”

(२) उपदफा (३) पछि देहायको उपदफा (४) थपिएको छ:-

“(४) उपदफा (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि स्वीकृत कार्यक्रम तथा बजेट कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धित केन्द्रीय निकायले आवश्यक कार्यविधि बनाई कार्यान्वयन गर्न सक्नेछ। त्यस्तो कार्यविधि स्वीकृत भएको सात दिनभित्र मन्त्रालयको वेबसाइटमा प्रकाशन गर्नु पर्नेछ।

तर त्यस्तो कार्यविधि बनाउँदा थप आर्थिक दायित्व सिर्जना हुने विषयमा अर्थ मन्त्रालयको पूर्वसहमति लिनु पर्नेछ।”